

Zimovanie hrdzavky potápavej (*Netta rufina*) na Dunaji

Wintering of Red-crested Pochard (*Netta rufina*) on the Danube River

Peter RÁC¹, Jozef RIDZOŇ² & Katarína SLABEYOVÁ²

¹Lermontovova 4, 811 05 Bratislava, Slovensko

²SOS/BirdLife Slovensko, Mlynské nivy 41, 821 09 Bratislava, Slovensko; ridzon@vtaky.sk

Zimovanie hrdzavky potápavej (*Netta rufina*) na Slovensku ešte v nedávnej minulosti nebolo známe (Matoušek 1962, Ferienc 1964). Prvé zimné výskyty tu boli zaznamenané v zimách 1977/1978 a 1978/1979 na Váhu a na vodnej nádrži Slíňava pri Piešťanoch (Kaňuščák 1985). Výrazná zmena v sezónnej dynamike hrdzavky potápavej nastala po výstavbe Dunajského vodného diela, keď začala táto kačica v Podunajsku pravidelne zimovať. V predložennom príspevku zhŕňame zimné výskyty hrdzavky potápavej na Dunajskom vodnom diele (ďalej len skrátené DVD) a na priľahlom slovensko-maďarskom úseku Dunaja.

Za zimné výskyty boli považované údaje z mesiacov december až február. Zároveň poznamenávame, že pri výskytoch koncom februára mohlo ísť už o migrujúce vtáky (jarná migrácia). Chronologický prehľad zimných výskytov do konca zimy 2007/2008 je uvedený v prílohe 1. Údaje boli spracované nasledovne: dátum, lokalita, počet pozorovaných exemplárov, autor pozorovania a pôvodný literárny prameň. Pri publikovaných údajoch, pokiaľ to bolo potrebné, bola lokalizácia a datovanie výskytu spresnené informáciou u autora.

Prvé výskyty hrdzavky potápavej na Dunaji v zimnom období boli zaznamenané 25. 2. 1990 – 1 ex. pri Bratislave-Čunove (J. Somogyi in Kalivodová & Darolová 1998 et in verb.) a 25. 2. 1991 – 1 samec na Dunaji v Bratislave (P. Blahák in Darolová & Jureček 2002 et in litt.). V tomto období hrdzavky potápavej na Dunaji ešte nezimovali a preto hodnotíme aj tieto výskyty ako jarnú migráciu. Po prehradení Dunaja v októbri 1992 a napustení DVD, vznikli v Podunajsku nové rozľahlé lokality pre

zimovanie vodného vtáctva (opis objektov DVD pozri Darolová et al. 2007). Už v prvej zime po napustení DVD tu začínajú hrdzavky potápavej zimovať a zimujúce hrdzavky sa začínajú objavovať už aj na priľahlom úseku Dunaja. Na základe ďalšieho každoročného zimného výskytu hrdzavky potápavej za obdobie 16 zim (príloha 1) môžeme charakterizovať DVD a priľahlý slovensko-maďarský úsek Dunaja ako pravidelné zimovisko tohto druhu. Zimujúce hrdzavky tu boli zaznamenané buď jednotlivo, alebo v menších zoskupeniach do 33 ex. Vznik tohto pravidelného zimoviska na Dunaji iste súvisí aj s progresiou zimujúcej populácie v celom stredoeurópskom priestore, ktorá sa datuje od roku 1986 (Aubrecht & Winkler 1997).

Pod'akovanie

Za poskytnuté údaje a spresňujúce informácie o zimovaní hrdzavky potápavej na Dunaji ďakujeme M. Balážovi, Š. Benkovi, P. Blahákovi, B. Demovičovi, J. Gúghovi, R. Jamborovi, P. Kovačovskému, M. Kúdelovi, R. Kvetkovi, J. Lengyelovi, M. Nogovi, V. Prachárovi, I. Rychlíkovi, J. Somogyimu a J. Svetlíkovi. Časť materiálu bola získaná v rámci zimného sčítania vodného vtáctva na Dunaji.

Literatúra

- AUBRECHT G. & WINKLER H. 1997: Analyse der Internationalen Wasserwögelzählungen (IWC) in Österreich 1970–1995 – Trends und Bestände. — Österreichische Akademie der Wissenschaften, Wien.
- DAROLOVÁ A. & JUREČEK R. 2002: Hrdzavka potápavá (*Netta rufina*). — Pp.: 140–142. In: DANKO Š., DAROLOVÁ A. & KRIŠTIN A. (eds.): Rozšírenie vtákov na Slovensku. VEDA, Bratislava.
- DAROLOVÁ A., SLABEYOVÁ K., GÚGH J., RIDZOŇ J. & DOBŠOVIČ

- J. 2007: Sedemnášť rokov zimného sčítania vodného vtáctva na Dunaji – výsledky z rokov 1991–2007. — *Tichodroma* **19**: 115–126.
- FERIANC O. 1964: Stavovce Slovenska 2. Vtáky 1. — Vydavateľstvo SAV, Bratislava.
- KALIVODOVÁ E. & DAROLOVÁ A. 1998: Vtáky slovenského úseku Dunaja a Žitného ostrova. — *Združenie Biosféra*, Bratislava.
- KANUŠČÁK P. 1985: Doplnky k poznaniu avifauny širšieho okolia Piešťan. — *Balneologický spravodajca* **23**: 88–102.
- KÚDELA M. & CELEC P. 2002: Contribution to the knowledge of occurrence of birds in a seepage canal of the Gabčíkovo hydropower project during the winter half-year (Danubian plain, South-West Slovakia). — *Tichodroma* **15**: 44–52.
- MATOUŠEK B. 1962: Faunistický prehľad slovenského vtáctva. Časť 2. — *Acta Rer. natur. Mus. nat. slov.* **8**: 3–93.
- RÁC P. 1998: Poznámky k práci "Vtáky slovenského úseku Dunaja a Žitného ostrova". — *Tichodroma* **11**: 217–243.

Došlo: 23. 7. 2009

Prijaté: 14. 10. 2009

Príloha 1. Chronologický prehľad výskytov hrdzavky potápavej (*Netta rufina*) počas zimných sezón 1992/1993 – 2007/2008 na Dunaji.

Appendix 1. Chronological overview of Red-crested Pochard (*Netta rufina*) occurrences during winter seasons 1992/1993 – 2007/2008 on the River Danube.

11. 1. 1993 Bratislava-Čunovo 1 samica na zdrži DVD (J. Svetlík in litt.). Rác (1998) tento výskyt chybné datoval (uviedol r. 1994). 14. 1. 1993 Bratislava-Čunovo 2 ex. (pár) na zdrži DVD (J. Svetlík in litt.). Rác (1998) tento výskyt chybné datoval (uviedol r. 1994). 25. 12. 1993 Kalinkovo 1 ex. na zdrži DVD (J. Svetlík in Rác 1998 et in litt.). 23. 1. 1994 Bratislava-Jarovce 1 samec na Dunaji (M. Noga in litt.). Darolová & Jureček (2002) lokalizovali tento výskyt lokalitou „pri ostrove Kopáč“. 25. 1. 1994 Bratislava-Čunovo 1 samica na zdrži DVD (J. Svetlík in Rác 1998 et in litt.). 11. 2. a 22. 2. 1994 Bratislava-Čunovo 1 ex. na zdrži DVD (J. Svetlík in litt.). 26. 2. 1994 Bratislava-Rusovce 5 ex. na „Rusovskom ramene“ Dunaja (M. Kúdela in Darolová & Jureček 2002). 14. 1. 1995 Gabčíkovo 2 ex. na starom koryte Dunaja pri ostrove „Iszragov“ (Kalivodová & Darolová 1998, A. Darolová & S. Vongrej in Darolová et al. 2007). 28. 2. 1996 Bratislava-Rusovce 2 ex. (pár) na Dunaji, Kyselica 2 samec na prívodnom kanáli DVD (P. Kovačovský & I. Rychlík in litt.). 18. 2. 1997 Šamorín 9 ex. na zdrži DVD (P. Kovačovský & I. Rychlík in litt.). Darolová & Jureček (2002) tento výskyt chybné datujú (uvádzajú r. 1994). 26. 2. 1998 Bratislava-Podunajské Biskupice 2 ex. na Dunaji v ústí „Kopáčskeho ramena“ (P. Kovačovský & I. Rychlík in litt.). 15. 12. 1998 Bratislava-Čunovo 1 samec na starom koryte Dunaja pod prehradením (P. Kovačovský & I. Rychlík in litt.). 28. 12. 1998 Bratislava-Čunovo 8 ex. na starom koryte Dunaja pod prehradením (P. Kovačovský & I. Rychlík in Darolová & Jureček 2002 et in litt.). 29. 12. 1998 Vojka nad Dunajom 6 ex. na dunajskom ramene (J. Lengyel in litt.). 30. 12. 1998 Dobrohošť 5 ex. na dunajskom ramene (Rác 1998), Gabčíkovo 1 samec na prívodnom kanáli DVD (J. Lengyel in litt.). 9. 1. 1999 Bratislava-Rusovce 1 samec na „Rusovskom ramene“ Dunaja (P. Kovačovský in litt.). 30. 12. 1999 Bratislava-Podunajské Biskupice 14 ex. na priesakovom kanáli DVD (Kúdela & Celec 2002 et in litt.). 8. 1. 2000 Bratislava-Podunajské Biskupice 2 ex. na priesakovom kanáli DVD (Kúdela & Celec 2002 et in litt.). 15. 1. 2000 staré koryto Dunaja medzi Gabčíkovom (prístav) a Sapom 1 ex. (A. Kürthy in Darolová et al. 2007), staré koryto Dunaja medzi Vojkou nad Dunajom a Bratislavou-Čunovom 5 ex. (P. Kovačovský & I. Rychlík in Darolová et al. 2007), priesakový kanál DVD medzi Bratislavou-Podunajskými Biskupicami a Kyselico 3 ex. (P. Kovačovský & I. Rychlík in litt.). 22. 1., 28. 1. a 4. 2. 2000 Bratislava-Podunajské Biskupice 2 ex. na priesakovom kanáli DVD (Kúdela & Celec 2002 et in litt.). 11. 2. 2000 priesakový kanál DVD medzi Hamuliakovom a Šamorínom 23 ex. (Kúdela & Celec 2002 et in litt.). 20.1. 2001 staré koryto Dunaja medzi Gabčíkovom (prístav) a Sapom 5 ex. (M. Kúdela in Darolová et al. 2007 et in litt.). 29. 1. 2002 Bratislava-Čunovo 2 ex. na zdrži DVD (Š. Benko in litt.). 4. 2. 2002 Bratislava-Čunovo 33 ex. na zdrži DVD (Š. Benko in litt.). 23. 1. 2003 priesakový kanál DVD medzi Bratislavou-Podunajskými Biskupicami a Hamuliakovom 1 ex. (J. Ridzoň). 15. 2. 2003 Šamorín-Čilistov 1 samec na zdrži DVD (J. Svetlík in litt.). 13. 12. 2003 Kalinkovo 1 samec na zdrži DVD (R. Kvetko in litt.). 14. 2. 2004 Bratislava-Jarovce 2 ex. na Dunaji (M. Kúdela in litt.), Šamorín 22 ex. na zdrži DVD (P. Kovačovský & J. Mikuš in litt.). 15. 2. 2004 Bratislava-Čunovo 2 ex. v zátoke zdrže DVD (M. Kúdela in litt.). 17. 1. 2005 zdrž DVD bez bližšej lokalizácie 4 ex. (P. Kovačovský et al. in Darolová et al. 2007). 13. 2. 2005 Bratislava-Jarovce 1 ex. na „Jarovskom ramene“ Dunaja (M. Kúdela in litt.). 17. 12. 2005 Bratislava-Jarovce 2 ex. na štrkovisku na „Jarovskom ostrove“ (M. Kúdela in litt.). 6. 1. 2006 Mužla-Čenkov 1 juv. ex. na Dunaji (J. Gúgh & M. Prommer in litt.). 13. 1. 2006 Šamorín 8 ex. na zdrži DVD (J. Svetlík & J. Ridzoň in Darolová et al. 2007). 18. 1. 2006 priesakový kanál DVD medzi Bratislavou-Podunajskými Biskupicami a Hamuliakovom 1 ex. (J. Ridzoň). 18. 2. 2006 staré koryto Dunaja medzi Gabčíkovom (prístav) a Sapom 5 ex. (M. Baláž in litt.). 19. 2. 2006 prívodný kanál DVD medzi Bodíkami a Gabčíkovom 13 ex., priesakový kanál DVD medzi Bodíkami a Gabčíkovom 6 ex. (J. Ridzoň). 17. 12. 2006 priesakový kanál DVD medzi Bratislavou-Podunajskými Biskupicami a Hamuliakovom 8 ex. (V. Prachár in litt.). 13. 1. 2007 Bratislava-Jarovce 21 ex. na štrkovisku na „Jarovskom ostrove“ (M. Kúdela in litt.). 14. 1. 2007 Bratislava-Čunovo 1 ex. na starom koryte Dunaja pod prehradením (J. Ridzoň in Darolová et al. 2007), Šamorín 2 samec na zdrži DVD (J. Svetlík in Darolová et al. 2007), priesakový kanál DVD medzi Bratislavou-Podunajskými Biskupicami a Hamuliakovom 1 ex. (V. Prachár in litt.). 27. 1. 2007 Bratislava-Čunovo 1 samec na priesakovom kanáli DVD (B. Demovič in litt.). 17. 2. 2007 Kalinkovo 30 ex. na zdrži DVD (J. Ridzoň). 22. 2. 2007 Bratislava-Čunovo 1 ex. na priesakovom kanáli DVD a 4 ex. na zdrži DVD (R. Jambor in litt.). 1. 12. 2007 Bratislava-Čunovo 1 ex. na zdrži DVD (J. Ridzoň & P. Košťá). 22. 1. 2008 Bratislava-Čunovo 2 ex. (pár) na zdrži DVD (R. Kvetko in litt.). 26. 1. 2008 Baka 1 ex. na prívodnom kanáli DVD (R. Kvetko in litt.). 10. 2. 2008 prívodný kanál DVD medzi Šamorínom-Čilistovom a Vojkou nad Dunajom 8 ex. (J. Ridzoň).